

Referat Arbeidsgruppe Nummer møte # 105

30.05.2024, Lillesand/hybrid

#	Tema	Ansvarlig	I/D/B	
1	Velkommen	Nkom		Velkommen ved Fredrik Lydersen. Presentasjonsrunde.
2	Agenda	Nkom	Beslutning	Agenda ble sendt ut i forkant av møtet. Det er meldt inn sak fra Nkom om slukking av 2G-nett under eventuelt. Telenor og Telia gir kort status for sitt arbeid. Unifon ønsker en kort diskusjon angående prefiks for valg av tilbyder – om disse fremdeles er i bruk.
3	Gjennomgang av forrige referat	Nkom	Info	Referat fra møte nr. 104 ble godkjent på mail, og er lagt ut på våre hjemmesider: Arbeidsgruppe Nummer - Nkom.
4	Internasjonalt arbeid	Nkom	Info	Orientering om relevante initiativ fra EU, BEREC, CEPT, ITU. ITU-T SG2: neste møte er i slutten av juni. CEPT WG NaN: møte i midten av juni. <ul style="list-style-type: none">- Arrangerer workshop om anti-svindel: Combating fraudulent communication i København 2-3. juli 2024.- Enkelte land vurderer felles nasjonale løsninger for registrering av SMSsenderID fo å beskytte varemerker og navn.- Overgang til NG112.- Diskusjon om global title adresser. Nkom oppfordret aktørene i møtet til å ta kontakt dersom de har erfaringer med svindel ved bruk av slike nummer.- Diskusjon om midlertidig tildeling av nummer. Noen land tillater slik bruk, andre ikke. BEREC holder på med utkast til kommentarer til Europakommisjonens white paper: https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/white-paper-how-master-europes-digital-infrastructure-needs .
5	Oppdatering anti-svindelgruppen	Nkom	Info	Nkom ved Johannes Vallesverd gav en oppdatering fra ekspertgruppen for anti-svindel. Tilliten i samfunnet er under press, og det er flere faktorer som reduserer tilliten. DFØ sin innbyggerundersøkelse viser at fra 2021 til 2023 er tillit gått ned til politi, myndigheter etc. Vi må jobbe for å opprettholde tilliten. Nkom jobber med flere spor, som for eksempel: <ul style="list-style-type: none">- Anti-svindel gruppe med Økokrim m.fl.- Entydig identifisering- Nødanrop- Hemmelig nummer

				<ul style="list-style-type: none"> - Nummeropplysning <p>Tilbyderne jobber godt med tiltak for å sperre svindel-trafikk, og det er godt samarbeid mellom tilbydere, Økokrim og Nkom, gjennom nasjonal ekspertgruppe mot ekomsvindel.</p> <p>Det stoppes enorme mengder svindel. Men mye kommer gjennom og enorme summer tapes til svindel. GIRAF er nytt globalt forum, som ble etablert i Lillesand i mars 2024. Et regulatorisk fokus er nødvendig. Nå er det 23 land som er med i forumet, og det jobbes med å få med USA og land i Asia og Afrika. Temaer som diskuteres er blant andre traceback, nummerplan transparency, rutiner for rapportering og harmonisering globale retningslinjer.</p> <p>Det jobbes med en løsning for å kunne sjekke om andres nummer er i roaming. Det er en god prosess, med NRDB i førersetet., se presentasjon fra NRDB.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Anti-spoofing proxy og nasjonale retningslinjer for sperring av nummerserier 	NRDB	Info/diskusjon	<p>NRDB ved Mattias Lindstedt holdt presentasjon om nasjonal anti-spoofing arbeid, hvor han presenterte Forslag til løsning og ønsket forankring av viktige prinsipper. MNOer og NRDB har hatt internt forstudie på nasjonal løsning på problemstillinger. Forslag til løsning er at NRDB etablerer en anti-spoofing proxy som forenkler integrasjon. Den som tar inn trafikken screener og den som har kunden avgir nødvendig informasjon. Løsningen er diskutert mellom Nkom og Datatilsynet. NRDB har vært i kontakt med de aktører som må være med, og det er positiv dialog. Nkom må vurdere det regulatoriske.</p> <p>Det er ønskelig å ha nasjonale retningslinjer for hvilke nummerserier som kan eller skal blokkeres fra utlandet.</p> <p>Anbefaling for nasjonal retningslinje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Screene 4, 58, 59, 9 dynamisk. - Blacklist, blokkere alt annet, eventuelt med identifiserte unntak som whitelister statisk. <p>Det var diskusjon i møtet om blokkering av ulike typer nummer. Det er noe ulik praksis hos ulike operatører, men i hovedsak blokkeres i dag samtaler med fastnettnummer som visningsnummer fra utlandet, og da ikke bare de tidligere geografiske numrene, men også fastnett spesialnummer. Neste arbeidsmøte for arbeidet med roaming proxy er mandag 03.06.2024. Nkom deltar og det er ønskelig at Nkom gir tilbakemelding til de involverte ang sperring fastnett spesialnummer.</p>
4	Oppdatering Nødanropsforum	Nkom	Info	<p>Oppdatering fra Nødanropsforum, hvor HDO, Hdir, POD, PIT, DSB, Nkom og NRDB deltar. MNOer inviteres ved behov eller ønske.</p> <p>Nkom ved Johannes Vallesverd gav oppdatering på noen av temaene som diskuteres i Nødanropsforumet. Det er fokus på oppfølging av tilsynet vi hadde i 2022-23, og noen haler etter det.</p>

				<p>Oppfølging av AML-funksjonen.</p> <p>NødSMS, hvor det nå også finnes informasjon på engelsk. Det er satt opp lang-nummer for SMS for roamende kunder.</p> <p>NG112 – tilbyderne er på plass i stor grad. Tilbyderne er ganske raske. Alle nødetatene er i gang med anskaffelse av nye hendelseshåndteringssystemer. Gjennomføring av nødnett i kommersielle nett – går gjennom DSB.</p>
5	Oppdatering tilsyn hemmelig nummer	Nkom	Info	<p>Nkom ved Fredrik Lydersen gav en kort oppdatering av tilsynet for hemmelig nummer.</p> <p>Nkom hadde høsten 2023 tilsyn hvor vi testet om tjenesten fungerte. Vi fant noen alvorlige avvik hos noen aktører, og noen mindre alvorlige avvik hos noen. Det var god dialog med tilbyderne. Tilsynet er avsluttet. På bakgrunn av resultatene ønsket Nkom å dekke større del av markedet. Nkom sendte ut egenerklæringsskjema til alle eksisterende tilbydere av offentlig telefontjeneste. Vi har mulighet for å ta stikkprøver i etterkant.</p> <p>Nkoms tilsynsstrategi, legger opp til en mer proaktiv tilnærming til tilsynsarbeidet. Vi velger tilsynsystema basert på risiko- og sårbarhetsanalyse, og dette var bakgrunnen for at vi valgte å gjennomføre tilsyn med hemmelig nummer i fjor høst.</p> <p>En aktør luftet ideen om at hemmelig nummer bør realiseres på utsiden av operatørene. De som trenger denne tjenesten er sårbare mennesker, som ikke nødvendigvis ser risikoene med kommersielle aktører. Tilbyderne er ikke i stand til å ivareta de menneskene som ikke er i stand til å ivareta seg selv. De tenker ikke nødvendigvis at det er uheldig å få faktura i posten. En mulighet er at et statlig selskap kjøper alle abonnementene. Det er ikke alle feilkildene som ligger hos operatør.</p> <p>Nkom takket for innspillet. Det er nok en lang vei å gå med et eget selskap, så vi må jobbe med forbedringer av dagens løsning.</p>
6	Status regelverksarbeid	Nkom	Info	<p>Nkom ved Fredrik Lydersen gav en kort status på arbeidet med ny ekomlov med forskrifter, da DFD ikke deltok på dagens møte.</p> <p>Frist for avgivelse av innstilling er satt til 22.10.2024. Antageligvis behandling i Stortinget kort tid etter det, og rimelig å anta at loven tidligst trer i kraft over nyttår.</p> <p>Nkom har ikke håndfast informasjon om ekomforskriften og nummerforskriften. Det er ønskelig at disse kommer samtidig som ekomloven.</p> <p>Det ble påpekt av deltakere at det er viktig at Nkom oppdaterer aktørene så raskt som mulig når de har oppdatert informasjon.</p> <p>Nkom pekte på noen relevante endringer.</p> <p>Det kommer nye og strengere krav til entydig identifisering. Høringen fikk veldig mange innspill. Det kan kreve en del endringer fra tilbydernes side. Nkom vil opplyse når vi har noe konkret å dele.</p> <p>For tillatelse, bruk og videretildeling av 8- og 12-sifrede nummer er det foreslått at det kun kan videretildeles i ett ledd. Det krever endringer for NRDB, tilbyderne og for Nkom. Nkom har ikke konkludert</p>

				<p>hvordan oppfølgingen vil bli for eksisterende videretildeling av nummer/nummerserier. Nkom ønsker gjerne innspill eller betraktninger.</p> <p>Nummeropplysningsinformasjon om barn under 18 år krever samtykke fra verge for å utlevere. Når endringen kommer vil dette kreve at man sletter opplysninger som allerede er utlevert.</p> <p>Når det gjelder svindel forsvinner begrensningen om teknisk mulig og økonomisk forsvarlig i nytt regelverk. En plikt til sperring også for SMS svindel vil også inkluderes.</p>
7	Revisjon av porteringstider/rutiner	Nkom	Info og diskusjon	<p>Nkom informerte om nytt forslag til ny bestemmelse om rett til å portere nummer en måned etter oppsigelse, se avsluttet høring: forslag-til-ny-ekomforskrift_020720211426258.pdf (regjeringen.no). «Sluttbruker som sier opp en avtale beholder retten til å portere nummeret tilknyttet denne avtalen til en annen tilbyder, i minst en måned etter oppsigelsen. Dette gjelder ikke hvis sluttbruker sier fra seg denne rettigheten.» Det er en direkte gjennomføring av ekomdirektivet.</p> <p>Oppfatningen i møte var at dette ikke vil kreve endringer i porteringsrutinene, men at det må gjøres endringer i tilbyders interne rutiner og avtale med sluttbruker.</p> <p>Det ble diskutert i møtet om bestemmelsen bare gjelder for portering, og ikke gjenåpning av abonnement med nummer hos samme tilbyder.</p> <p><u>Aksjonspunkt:</u> Nkom vil veilede på nye og endrede bestemmelser i det nye regelverket.</p>
8	Nummeropplysning	Nkom	Info	<p>Nkom ved Sofia Lazaridis informerte om bakgrunnen for arbeidet med ny veileder angående nummeropplysningstjenester.</p> <p>Tema som det har vært fokus på de senere årene. Nkom gjennomførte et tilsyn i 2020-21, hvor 30 aktører ble fulgt opp.</p> <p>I 2022 kom ny standardavtale og sjekklister. I etterkant har det vist behov for avklaringer og veiledning på plikten til utlevering av nummeropplysningsinformasjon, og særlig hva nummeropplysningsvirksomhet er. Det foreligger en god del uttalelser og tolkninger. Nkom har sett behov for en mer helhetlig tilnærming, og vi jobber med en veiledning. Vi ønsker å få den klar så raskt som mulig. Det gjenstår noen interne avklaringer.</p> <p>Det var diskusjon i møtet om dagens utlevering av nummeropplysningsinformasjon, hvor det ble påpekt av deltakere at det er behov for å rydde opp.</p> <p><u>Aksjonspunkt:</u> Nkom sender veilederen på høring når den er klar og forankret.</p>
9	Tjenesteportabilitet	Nkom	Info og diskusjon	<p>Nkom ved Hege Johnson gav bakgrunn for diskusjon om mulighetsrommet for implementering av tjenesteportabilitet, med høring og rapport om tjenesteportabilitet i 2017, hvor argumenter for og mot tjenesteportabilitet ble presentert og Nkom konkluderte med at tiden ikke var inne for implementering av tjenesteportabilitet. Nkom har mottatt henvendelser i senere tid med ønske om mulighet for tjenesteportabilitet og spørsmål om bruk av nummer.</p>

En tilbyder pekte på at ved innføring av tjenesteportabilitet så må de gjøre geo-sjekke for alle nummer. Flere aktører kommenterte at det ikke er behov, og lite etterspørsel i markedet etter mulighet for tjenesteportabilitet og store kostnader forbundet med implementering av slik løsning. Det var ingen som uttrykte ønske om innføring av tjenesteportabilitet i møtet.

Nkom pekte på at et tilleggsargument mot er skjoldene tilbyderne setter opp, for å forhindre svindel. Dette er tiltak som øker tillit til identifikator for mobil. Det er en forventning om at det er en fysisk kunde i en mobil situasjon. Det finnes noen unntak, for eksempel mobilt sentralbord. Det var tidligere høy grad av spoofing for mobilnummer tidligere, men nå seiler opp som de numrene med best tillit.

Nkom har sett og fått henvendelser om at noen aktører som bruker som ren telefonsalg. Nkom gav en presisering fra 2014 med flere krav for å kunne bruke og få tildelt mobilnummer. Det må være en fullverdig mobiltjeneste. Vi bør se på hvordan vi kan øke tilliten til nummer, og ikke vanne ut.

Nkom mener at hensynene fra 2017 når gjelder tjenesteportabilitet gjelder enda.

Det var en kort diskusjon om bruk av mobilnummer.

Nkom påpekte at hvis det ringes fra et callcenter og alle viser mobilnummer ut, da er vi utenfor at mobilnummer er en tilleggstjeneste. Da er det for å forlede den som ringes opp til å tro at det er person som ringer.

Den generelle utfallet av diskusjonen var at tjenesteportabilitet ikke er hensiktsmessig å innføre p.d.d.

Aksjonspunkt: Nkom følger opp problemstillingen ang. callsenter mv.

9	Eventuelt	Nkom		
	Slukking av 2G-nett	Nkom	Info	<p>Nkom ved Hege Johnson innledet kort, og Telenor og Telia gav en kort oppdatering på status for sitt arbeid med forberedelse for slukking av 2G-nettene.</p> <p><u>Telia:</u> Telia: Det har vært mye snakk over lengre tid om at Telia skal stenge 2G-nettet. Første gang Telia informerte var i god tid før Telia stengte 3G-nettet. Ulike aktører begynner å se at det nærmer seg slukking av 2G-nettene, og Telia får flere henvendelser. Telia sendte ut pressemelding om slukkingen av 2G-nettet den 13. november 2023. Telia har sendt ut varsel til alle internasjonale roaming partnere. Telia har også varslet sine wholesale partnere. Telia har lagt ut informasjon om slukkingen på sine hjemmesider: https://www.telia.no/bedrift/mobil-og-utstyr/i-2025-faser-vi-ut-2g-nettet/. Sist uke hadde Telia møte med Nkom, som uttrykte ønske om å være enda tydeligere på dato og planer for slukkingen. Telia er i dialog med enterprise-kunder, og gir dem support på hvordan migrere.</p>

Telia er i gang med å kategorisere privatkunder, og kommer til å sende SMS til kundene rett etter sommeren, og intensivere varsling etter hvert.
Planen for stengningen er å starte med et testområde, hvorpå de monitorerer kundedialog etc. Deretter stenges deler av nettet suksessivt. All 2G vil være stengt innen utgangen av desember 2025.

Det ble i møtet spurt om Telia forventer at slukkingen av 2G-nettet går knirkefritt. Telia forventer ikke at slukkingen kommer til å gå helt uten utfordringer, men at det er vanskelig å vite hvilke kunder som får utfordringer og i hvor stor skala.

Det ble også kommentert i møtet at en Digi-artikkel informerer om at det kommer til å selges biler med 2G-funksjonalitet til 2027. Det er mye oppmerksomhet rundt eCall. Statsråd Tung svarte Høyre om samme tema, hvor det pekes på at mottakssentrene viser til at 96 % av eCall anrop er feil eller ikke nødsituasjon. Telia pekte på at dersom en er opptatt av sikkerheten for bilistene, så burde man kanskje søke å finne løsninger for alle de bilene som pr i dag ikke har noen løsning for eCall. Hvor et eksempel kunne være noe som ligner løsningen fra Bosch, som er en enhet som kan settes i sigarettengeren. Det er ca. 3 millioner biler i Norge eller ca. 6,5 millioner kjøretøy. Så det er et veldig stort potensiale trafikksikkerheten utover de med eCall om man lager løsninger som kan etter monteres i alle biler eller kjøretøy

Telenor:

Situasjonen hos Telenor er i stor grad den samme som det Telia presenterte.

Målet er å tømme nettet for 2G-device innen 2025. Fra 1.1.2026 planlegges nedstengning av 2G-nettet, og Telenor vil komme tilbake med detaljer om hvordan dette vil gjennomføres.

Telenor har hatt mye dialog med wholesale partnere, og informert om viktighet med å komme tidlig i gang og kartlegge, og lage plan for å få over på 4G og 5G kompatibelt utstyr. Det er informert skriftlig flere ganger. Telenor har en del utenlandske SIM-kort som roamer på 2G-nettet. Telenor Linx har dialog med roaming partnere, og påser at de blir håndtert på en god måte. Telenor har dialog med Nkom.

Telenor har også informasjon om slukkingen av 2G-nettet på hjemmesidene, med egen informasjon for consumer og business markedet: <https://www.telenor.no/bedrift/iot/2g-fases-ut/>.»

				<p>Telia er i gang med å kategorisere privatkunder, og kommer til å sende SMS til kundene rett etter sommeren, og intensivere varsling etter hvert. Planen for stengningen er å starte med et testområde, hvorpå de monitorerer kundedialog etc. Deretter stenges deler av nettet suksessivt. All 2G vil være stengt innen utgangen av desember 2025.</p> <p>Det ble i møtet spurt om Telia forventer at slukkingen av 2G-nettet går knirkefritt. Telia forventer ikke at slukkingen kommer til å gå helt uten utfordringer, men at det er vanskelig å vite hvilke kunder som får utfordringer og i hvor stor skala.</p> <p>Det ble også kommentert i møtet at en Digi-artikkel informerer om at det kommer til å selges biler med 2G-funksjonalitet til 2027. Det er mye oppmerksomhet rundt eCall. Statsråd Tung svarte Høyre om samme tema, hvor det pekes på at mottakssentrene viser til at 96 % av eCall anrop er feil eller ikke nødsituasjon. Telia pekte på at dersom en er opptatt av sikkerheten for bilistene, så burde man kanskje søke å finne løsninger for alle de bilene som pr i dag ikke har noen løsning for eCall. Hvor et eksempel kunne være noe som ligner løsningen fra Bosch, som er en enhet som kan settes i sigarettengeren. Det er ca. 3 millioner biler i Norge eller ca. 6,5 millioner kjøretøy. Så det er et veldig stort potensiale trafikksikkerheten utover de med eCall om man lager løsninger som kan etter monteres i alle biler eller kjøretøy</p> <p><u>Telenor:</u></p> <p>Situasjonen hos Telenor er i stor grad den samme som det Telia presenterte.</p> <p>Målet er å tømme nettet for 2G-device innen 2025. Fra 1.1.2026 planlegges nedstengning av 2G-nettet, og Telenor vil komme tilbake med detaljer om hvordan dette vil gjennomføres.</p> <p>Telenor har hatt mye dialog med wholesale partnere, og informert om viktighet med å komme tidlig i gang og kartlegge, og lage plan for å få over på 4G og 5G kompatibelt utstyr. Det er informert skriftlig flere ganger. Telenor har en del utenlandske SIM-kort som roamer på 2G-nettet. Telenor Linx har dialog med roaming partnere, og påser at de blir håndtert på en god måte. Telenor har dialog med Nkom.</p> <p>Telenor har også informasjon om slukkingen av 2G-nettet på hjemmesidene, med egen informasjon for consumer og business markedet: https://www.telenor.no/bedrift/iot/2g-fases-ut/.»</p>
	- Fast forvalg?	Unifon	Diskusjon	<p>Unifon ønsket å diskutere bruk av prefiks for fast forvalg.</p> <p>Flere kommenterte at de ikke lenger brukes.</p> <p>Av hensyn til ressursforvaltning er det viktig at nummerressurser som ikke er i bruk leveres tilbake til Nkom.</p> <p><u>Aksjonspunkt:</u> Nkom tar kontakt med de som har tildelt prefiks for valg av tilbyder, for å undersøke om de fremdeles har bruk for prefikset, eller ønsker å levere tilbake.</p>
10	Dato, lokasjon og punkter for neste møte	Nkom	Beslutning	<p>Tentativ dato for neste møte er 7. november 2024, i Oslo.</p> <p>I etterkant av møtet sa Lyse seg villig til å arrangere neste møte i Arbeidsgruppe Nummer i sine lokaler i Nydalen, Oslo.</p>

Punkter for neste møte:

- Nytt ekomregelverk
- Veileder for nummeropplysningstjeneste
- Slukking av 2G-nett
- Tjenesteportabilitet/bruk av nummer

Deltakere:

I Lillesand:

1. Arve Johannessen, Lyse
2. Bård Johannessen, NRDB/Infostrada
3. Steen Johansen, Nkom
4. Stig Solberg, Nkom
5. Fredrik Lydersen, Nkom
6. Johannes Vallesverd, Nkom
7. Sofia Lazaridis, Nkom
8. Hege Johnson, Nkom

På nett:

1. Kjetil Jacobsen, Telenor
2. Daniel Eilertsen Bradley Telenor
3. Pål Vegard Michailoff Pettersen Telenor
4. Marta Karlsen, Lyse
5. Ervin Wittner, Unifon
6. Mattias Lindstedt, NRDB/Infostrada
7. Vegard Tvedt, Telia/NRDB
8. Magne Lund, Telia
9. Heiki Neskvern, Telia
10. Agnar Grøneng, Cloudsupplier
11. Johan Mygland, Globalconnect